

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

NÚM. 1993 ANY XXXIX

BARCELONA 9 DE MARÇ DE 1917

PERIÓDIC HUMORÍSTIC IL·LUSTRAT

10 cèntims Atrassats: 20

DIVENDRES DE QUARESMA

—No diguin, que ben bé que vé, de tant en tant, un dia de dejuni!...

Les pròximes eleccions

QUESTES periòdiques trïes d'hommes que fem per a portar governadors al Municipi, a la Diputació o al Parlament, podrien conservar en els nostres diaris una secció fixa amb el mateix títol que el d'aquesta *Crònica*.

Perquè les eleccions sempre són pròximes. Quan seràn passades les del diumenge, començarem a pensar en les municipals del mes de novembre, després amb les de diputats a Corts per adveniment dels conservadors i com que tornarem a trobar-nos davant les provincials, altra volta les eleccions seràn pròximes.

L'elector sembla un Sísifo. Es passa la vida triant i, quan ja ho ha fet, novament el conviden a extreure de entre els professionals de la política o de l'anonimat ciutadà nous personatges.

Però no tria; ho sembla. En les eleccions, com en el jòc de la carteta, no hi han més que tres cartes i la que surt sempre és la que vol l'amo dels *naipes*. Aixís ara. Les cartes electorals són tres i la que sortirà serà la de la «Lliga». Després es diu: la minoria serà pel senyor Matons, o pel senyor Puig d'Asprer. Pregunteu: ¿per què han de triomfar precisament aquests senyors, si altres dos ciutadans els acompanyen en la candidatura? I us responen: aquest parell de ciutadans fan costat al favorit en calitat de carabaces electorals. Si fossin tres noms amb força, per a posar en dubte en l'elector, aleshores aquest podria triar, és a dir, elegir, destorbant la elecció. Per això, els partits presenten tres candidats, com si diguessim, tres cartes, les agiten, les barregen, les llencen i, com la carteta, surt sempre l'elector, el candidat predestinat.

Jo crec que el senyor Puig i Cadafalch, el senyor Puig d'Asprer i el senyor Puig Matons, són realment els únics ciutadans que poden governar la Diputació, com el millor anís és el del *Mono* i el sabó més excel·lent el *Flores del Campo* i les més eficaces càpsules de Sàndal les del doctor Pizá. Són un resultat de l'anunci i de la abulia de la gent. Nosaltres ignorem les virtuts administratives del senyor Isamat, per exemple, però l'anunci en els diaris, en les cantonades, en els anuncis lluminosos, en els cartells ambulants, ens diràn que és el candidat

amb plenitud de virtuts i la gent el votarà. Es el producte llençat per una casa acreditada i anunciat amb totes les propagandes imaginades. Si el doctor Andreu llença unes pastilles contra la neuralgia, imposant-les amb el reclam que feu triomfar les seves famoses contra la tós, el públic les adquirirà. Els candidats, venen a ésser una mena de pastilles administratives. Els hi imposen, suggestionant-lo amb la propaganda i el bon elector no elegeix, vota cegament, a l'igual que l'encostipat compra el clorat de potassa del doctor Andreu, o el blenorràgic el Sàndal del doctor Pizá.

I aixís ha estat sempre i aixís serà en el futurisme electoral. Remy de Gourmont, per a provar que l'esperit de l'home permaneixia igual a través del temps i de l'espai, deia que les antigues sentències xines, malgrat la diferencia irreductible de races, són claríssimes per a nosaltres i que les mateixes faules religioses i literaries es troben per tot el món, amb les soles variants que imposa el medi. Doncs els candidats i els electors sempre han estat iguals en el temps i en l'espai. El senyor Isamat, repetint l'exemple, sempre haurà estat elegit per un ciutadà que li haurà semblat que, elegint-lo, realitzava una funció de tria.

*
**

Lò curiós és que en aquesta època d'especialitats, els candidats no s'especialitzen, i aixís veiem que antics diputats a Corts descendeixen a diputats provincials i que antics regidors volen ésser novells diputats de la província; com després voldràn retornar al Municipi. El saló del Consell de Cent i el de Sant Jordi, apareixeràn davant per davant. mes an aqueixos homes res els hi fa anar d'un edifici a l'altre.

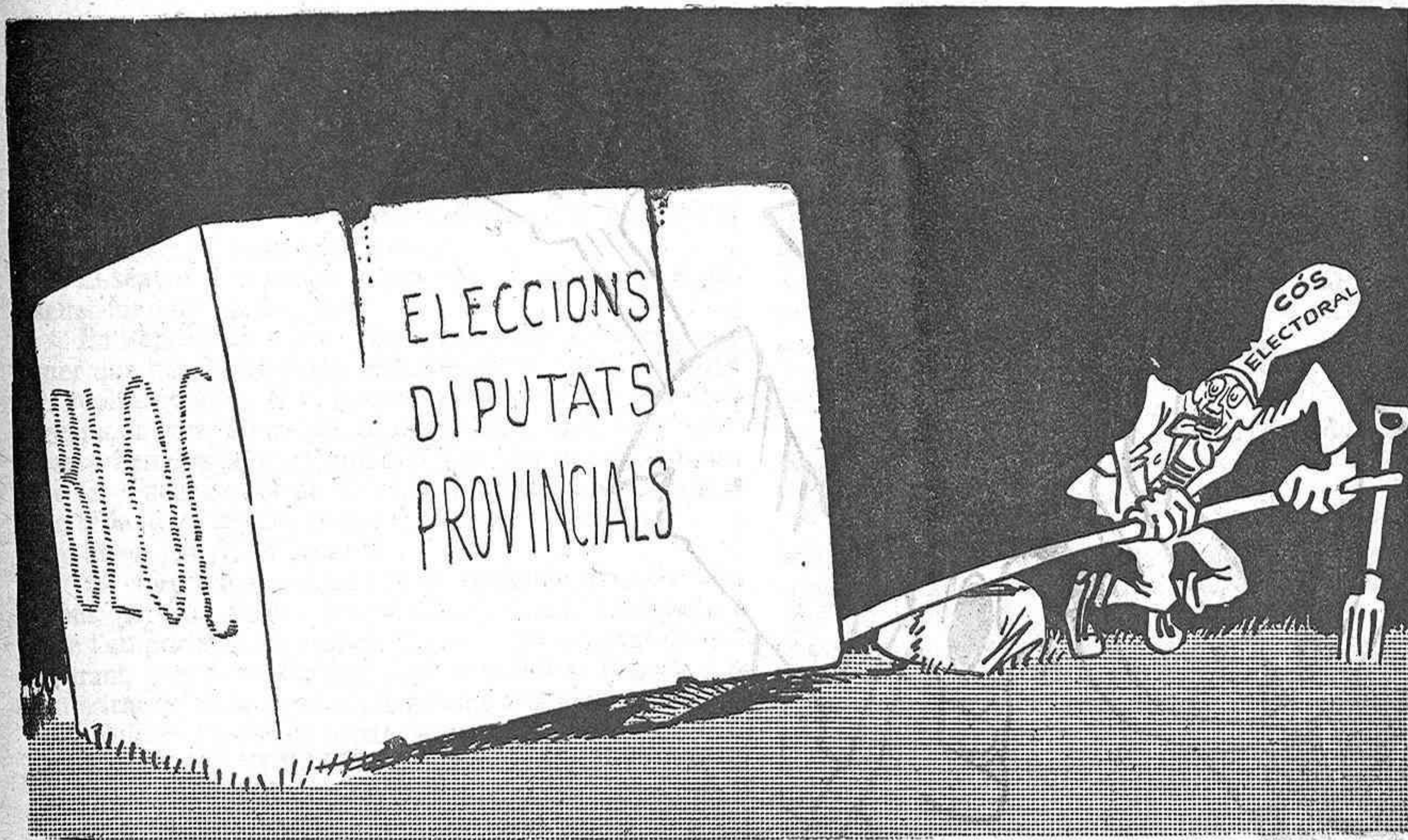
Aquell famós Lleó Taxil es vanta d'haver mixtificat mitja vida el catolicisme i l'altra mitja els fracmasons. Gairebé tots els candidats professionals—jo no vull dir tots, naturalment—tenen una mica de Lleó Taxil. Els hi és igual l'edifici representatiu. En el Municipi aniràn contra el contingent provincial, és a dir contra la Diputació; en aquesta, votaran per l'augment d'aquell contingent, és a dir, contra el Municipi. A l'elector li és igual. L'elector és un optimista que creu, al revés dels anglesos, que un home no pot triar, que un home serveix per a tots els llocs. L'elector ni elegeix ni deixa elegir.

PARADOX

Número

2000

—Que no l'aixecaré?... Ja ho veureu com l'aixecol...

Del Jardí dels humoristes

CONSELL D'AMIC
(COMEDIA EN TRES ACTES)

ACTE I

(Un salonet. El senyor X. està llegint el diari; la senyora X. entra.)

La senyora X.—He tornat a topar, pel carrer, amb la senyora del teu amic Regordosa.

El senyor X.—(Vaja!... ja hi som!...)

La senyora X.—Anava amb els seus quatre nens. Els haguessis vist!... Quina monada de criatures! Alló sí que és una llar ditxosa. Ja en tenen quatre i un altre de encarregat.

El senyor X.—Diantrel... S'ha de confessar que no perden pas el temps.

La senyora X.—El teu amic Regordosa sí que és un bon marit.

El senyor X.—Bé, bé, noia... Qualsevol diria que és culpa meva.

La senyora X.—Ah, no és pas meva. Ja sabs que el metge està cansat de dir-m'ho. «Vostè està en condicions de tenir família.» Ademés, si et fixes en el meu arbre genealògic, trobaràs que tots: el besavi, l'avi, el pare, tots varen tenir molta descendència. De modo que no és culpa del terreny, sinó de...

El senyor X.—De què?

La senyora X.—De la llevar, sí, clar, de la llevar.

ACTE II

(En el mateix salonet. El senyor X. està llegint i la senyora X. entra.)

La senyora X.—He tornat a topar, pel carrer amb la senyora del teu amic Regordosa.

El senyor X.—Sí, la cançó de sempre... Amb els seus quatre nens?... oi?

La senyora X.—T'equivoques; amb eis seus cinc nens!... i un altre que és pel camí.

El senyor X.—Apretal... Aquests sí que me'ls hi aboquen pel broc gros!

La senyora X.—I no te'n dones vergonya tu?... Ara que és quan la patria demana més fills, tu, plegat de braços, sense espavillar-te per a que Nostre Senyor ens en donguil...

El senyor X.—Però, si jo hi faig tot lo que puc, criatural...

La senyora X.—Criatura, criatural... Això és lo que demanem: la criatura; i en deu anys de matrimoni no l'havem poguda conseguir.

El senyor X. (alçant-se).—Vaja, proul... Ja n'hi ha proul... Ja estic tip de tants sermons.

(El senyor X. se'n va cremat, fent petar la porta darrera seu.)

ACTE III

(Despatx a casa d'En Regordosa. En Regordosa està llegint el diari. Entra el senyor X.)

El senyor X.—Hola, amic Regordosa!

En Regordosa.—Caram!... Tu per aquí?...

El senyor X.—Ja ho veus. Venia a fer-te una pregunta

SANTA MISSIO
 BARCELONA - 1917 - 22 FEBRER - 11 MARÇ

ES TEMPS DE SA
 APROFITEU-VOS FILLS AM
 VOSHO DEMANA DEU VOS HO DEMANA

EL PERFECTE MISSIONISTA

—No pequen!... No pequen!... Guarden-nos tots els pecats per a nosaltres!...

Conte de trinxera

que pot-ser t'estranyarà. M'han dit que cada any teniu una criatura?...

En Regordosa.—Cada dèu mesos.

El senyor X.—Doncs nosaltres, en dèu anys de casats, cap. No sé... no sé lo que tinc de fer...

En Regordosa.—Molt senzill. Només has de fer que volguer-ho; tot és qüestió teva...

El senyor X.—Home, si em fessis el favor de aconsellar-me t'ho agrairia molt.

En Regordosa.—No hi tinc inconvenient. Mira, lo primer que has de fer-li a la teva simpàtica muller—perquè és molt simpàtica, ja sé jo que és molt simpàtica, i molt guapa, la teva dona—és comprar-li un vestit i un sombrero ben elegants, de moda. No et descuidi's, tampoc, de fer-la anar ben bé de dintre, camisa amb puntes, mitges de seda de lo millor, cotilla enflocada, etc.

El senyor X.—I després?

En Regordosa.—Després la obligues a que's posi bons perfums a tot arreu, al cabell, al pit, a l'espatlla... I te l'emportes a fer un bon sopar en un reservat de restaurant; ja et diré el menú: sopa d'*ecrevisses*, llagosta a la americana, llebra en civet, llagostins a la vinagreta i perdiu trufada. Durant el sopar, la pecigues de tant en tant, acostes els teus genolls als seus i li fas algún petonet al clatell, no masses. I després, sortiu i us en aneu al *Paralelo* a veure un vodevil.

El senyor X.—I després?

En Regordosa.—Després... me l'envies.

G. DERYS

L'efecte de les missions

Quan crèiem que les missions catòliques començarien a recollir els fruits del seu fervor apostòlic, un petit fet ens fa sospitar que la seva lleu haurà caigut en terra estèril. Confessem, no obstant, que una divina sentència, glosada pels missioners haurà estat immediatament complerta. Estimeu-vos els uns als altres—cridaven el missioners.—I aquella joventut que els escoltava s'estimava. Les missions hauràn substituït als cines. La mateixa frescor, idèntica promiscuitat i una parellada—en els cines gràfica, en les missions verbal—invitació a l'amor. Fins ens sembla que les empreses cinematogràfiques, per a complir amb les catòliques famílies de preferència, que durant la quaresma deixen d'anar al cine, han contribuït a les missions, per a que no els hi manqui ni distracció ni amor.

Però, fóra d'aixó, ja ho hem dit, les missions no hauràn tingut eficàcia. Ni en els seus. Una prova: Llegim en *El Correo Catalán*:

—«Ha dejado la ciudad levítica de Vich, para dedicarse al periodismo en Barcelona nuestro amigo Pedro Brunet.»

La ciutat levítica de Vich! I ho diuen en *El Correo Catalán*! Aveïam, que es destaqui immediatament una missió especial per a *El Correo Catalán*.

Han arribat tres voluntaris catalans: En Irixa, de Barcelona, En E... de Vilafranca, i En Muñoz, de Lleida. Tres admirables exemplars de raça. Un d'ells, En Irixa, al brindar a la penya de l'Ateneu, la penya famosa d'En Borralleras, En Marius, En Camps, En Miró, En Montaner, l'Andreu, En Pujols i vuit més—quan tothom bevia per la França, per la victòria, pels hèroes, es limità a dir molt ateneísticament:

—Per a que es vegi que encara queden homes de... ronyons a Catalunya.

Ens conten histories de trinxeres. A cada pregunta, una historia.

—I els alemanys són valents?

—Quan porten uniforme, sí. A la trinxera corria aquesta anècdota: Un general, a Berlín, tenia un mal de queixal terrible. Anà a càl dentista, però de paisà; s'assegué a la cadira del torment, es posà neguitós, començà a esporuguir-se i finalment se'n anà, excusant-se. Tornà al cap de pocs dies, però a la vista dels instruments i de la terrible cadira, altra volta el seu ànim es decandí i marxà sense treure's el queixal. A l'endemà tornava, però d'uniforme, amb tots els plomalls, totes les creus, totes les plaques. Saludà, s'assegué, obrí la boca valerosament, resistí el sotrac, escopí la sang, pagà i tornà a sortir heroïcament, com va entrar.

En Irixa sentenciava:

—Amb uniforme, se'ls deixa sense un òs i res, ni un ail però de paisà no van ni a càl dentista.

L'elecció del senyor Puig

A Castella tenen el senyor Pérez, a França M. Durand, a l'Anglaterra Mr. Smith, a l'Alemanya el senyor Schmidt. A Catalunya fruïm del senyor Puig.

Aquestes eleccions són provincianes, és a dir, manses i grises. Ni un apassionament, ni una inquietut, ni un aldarull. Eleccions d'estar per la província.

Naturalment, unes eleccions així, són les eleccions del senyor Puig. Se presenten el senyor Puig i Cadafalch, el senyor Puig d'Asprer, el senyor Puig-vert... Unicament el Bloc no presenta cap senyor Puig, però ja és sabut que'l Bloc ve a trencar motllos i a fer la guerra al Puig.

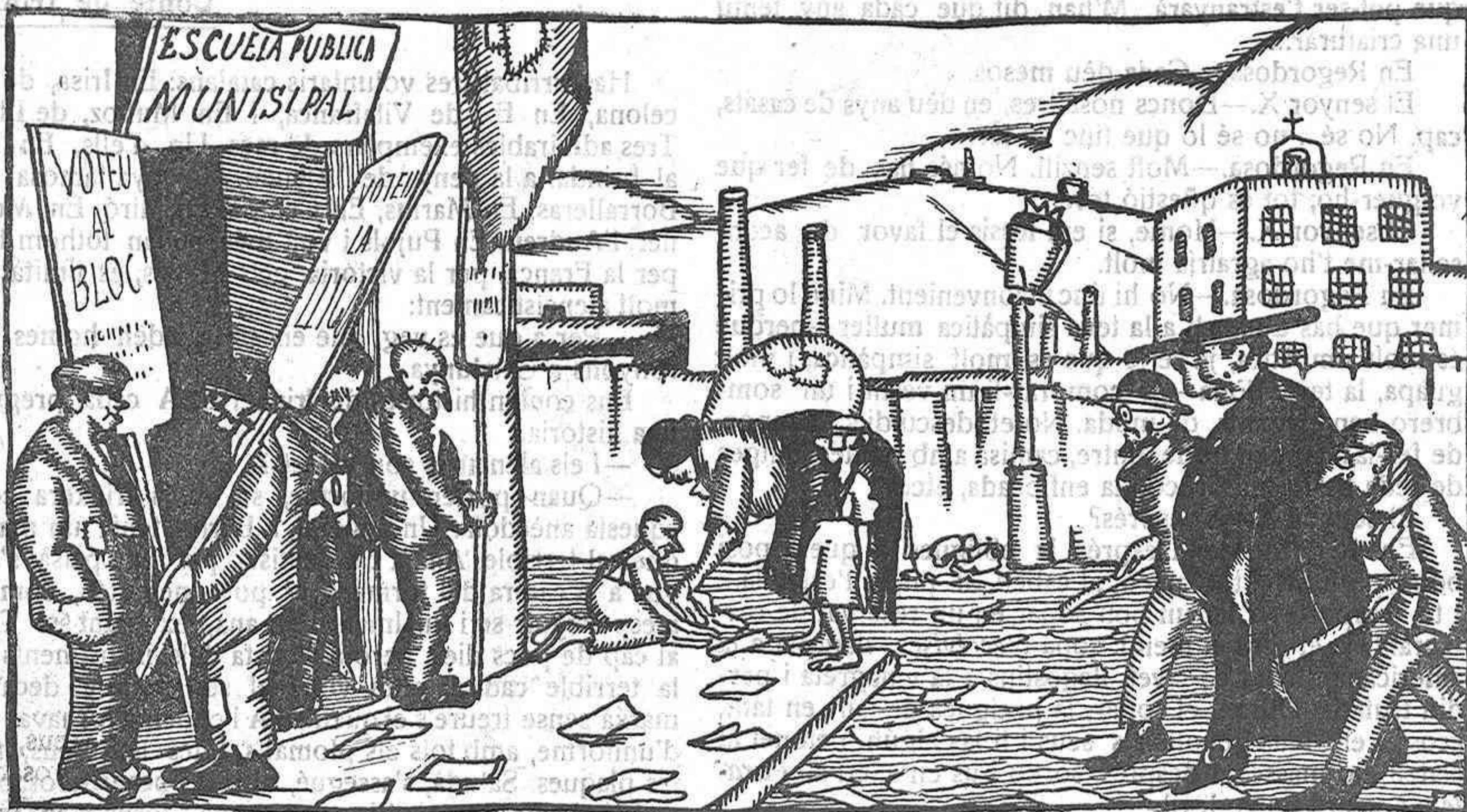

Les subsistencies

Tot s'apuja, és veritat. No cal més que llegir una revista comercial, per a sentir esgarrifances. Des del sucre al carbó, menjars d'home i de màquina que diu que són lo mateix, tot i semblar diferent, tot va amunt. Molt aviat no sabrem cap on girar-nos.

Però hi han dos articles que han fet la pujada més depressa de lo degut, que han fet més que la pujada, han fet la guillada. I això és desesperador.

Ara que'ls veïem pels núvols, que ja quasi no'ls veïem, fem, doncs, el seu elogi, com se fa dels difunts,

DIADA ELECTORAL

Un col legi de part de fóra.

que difunts són els desaparescuts. Podràn ressucitar, però de moment són difunts. L'aixerit lector ja haurà comprès que estem parlant del bacallà i les mongetes.

Feliços temps aquells en que l'home, menyspreuant les aixerides llegums, deia:

—Altra vegada seques!

Avui en dia, concirós al veure patates bollides i cols o bledes, demana a la dóna:

—Perquè no feu mongetes?

I al escoltar la tràgica resposta: «Van molt cares», un hom

«tanca els ulls, i gira el cap, i calla.»

Però el tancar els ulls és sols per a evocar els temps de les vaques grasses i somniar en aquelles platerades de mongetes del ganxet, fumejant, humides, que servien de jas a una arengada d'argent. En aquelles altres mongetes de color, rodones, farinoses, cuites amb suc i acompanyades de ventre de tocino o de cap de costella. Recorda les mongetes fregides, daurades al foc per a que fessin honor als talls de llomillo o a les butifarres de la Plaça Nova. I de la truita amb mongetes? Què me'n diuen de la truita amb mongetes?

I de la «cassoulette touloussaine»?

Tot això s'ha acabat o està a punt d'acabar-se. Adéu, Brailas; adéu, Perles; adéu, Amonquelis; adéu, Pinet, Castelles, Cocoroses, Comarcas, Prat, Mallorca... Adéu. Vos heu enfilat massa altes.

Un dia fou en que'l bacallà pogué anomenar-se la carn dels pobres. Lo que és aral Pobres pobres, si no tenen altra candela per a anar al llit. Quan el bon treballador al esmorzar demana:

—Que no teniu bacallà?

Li contesten:

—Ni bacallà ni sardina.

I l'home pensa: és veritat. I tot menjant pa i plàtano —plàtano és lo únic que abunda— pensa en aquell bacallà de fa dos anys. Bacallà bollit amb patates i alls i julivert; bacallà a la viscaína; a la provençala; burtyols de bacallà; bacallà esqueixat, amb quatre olives; fet en mandonguilles, tal com vulguin.

I ara pa amb plàtanos, com si fossim uns micos i no uns homes.

N'hi ha per tirar el berret al foc!

A la Casa Gran...

LA BATALLA DE LA CARN

Tot l'Ajuntament en pes sent l'esgarrifança de que ha de passar quelcom sensacional.

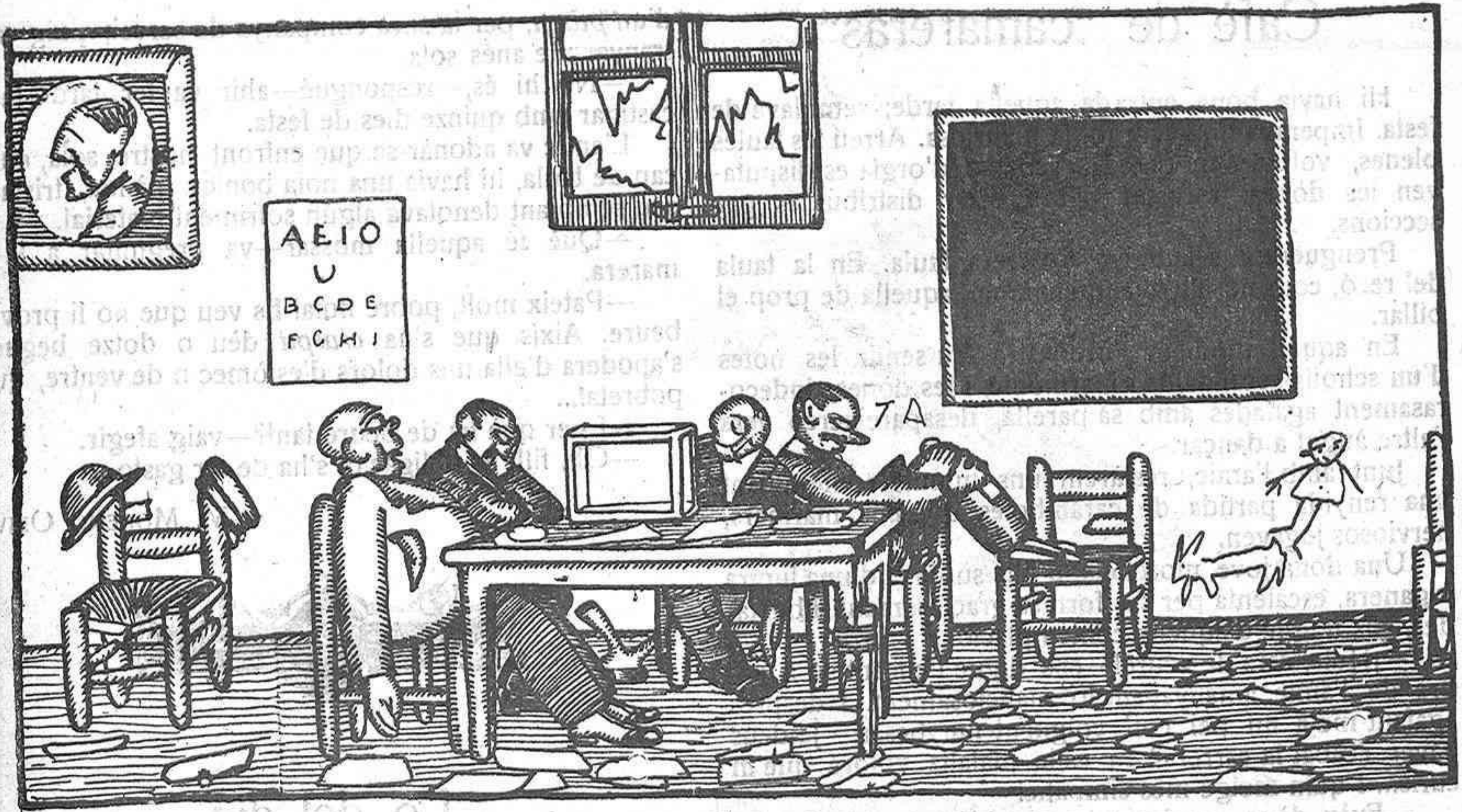
Sortosament quan apareixin aquestes ratlles, ja la sessió—la gran batuça—haurà tingut lloc i lo que hagi de passar haurà passat i haurem sortit de dubtes...

Alto! Sortir de dubtes, pot-ser no que no n'haurem sortit.

Perquè per la Casa Gran es diuen unes coses!

Es parla d'una mena de Societat feta amb els abasteixedors per un altre que no hō és, però que és parent d'algú que té influencia a la Casa...

Es parla de que l'Alcalde està molt enfutismat...

DIADA ELECTORAL

Un col·legi de part de dintre.

Es mou, mena i remena un cert article 15, l'us del qual per part d'un director de mercat ha sigut causa de l'enfufismament del marquès.

Es diu que aquest—aparteu les criatures!—vol expedientar a tres alts empleats, directors i... demanin.

Però un altre empleat dels grossos, salta i diu:
—Expedients? I cal Riguin-se'n d'això.

Mentrestant regidors i regidores, des d'En Colominas Maseras de la cara d'estudiant carbacejat fins an En Cuadrench de la cara de pa de ral, entren i surten, vénen i tornen...

L'intríngulis està en sapiguer—ho hem sentit a dir a la Casa Gran—si els que van promoure l'aldarull del mercat de la Boqueria eren gent pagada... o gratuïta.

Aquest és l'intríngulis per a la gent de la Casa Gran. Però per a la Fubilla és que s'abarateixi la carn...

Però un empleat dels grossos salta i diu:
—Cal Riguin-se'n d'això!

I quan ell ho diu...

En fi: ja en tornarem a parlar quan tots hagin mantingut les seves posicions.

EXPEDIENT ETERN

No és que volguem definir amb aquesta frase la tasca administrativa del Municipi. No som tan bledes. Ens referim a un cert expedient que ha de resoldre el senyor Rovira i que, havent pogut ésser despatxat en 24 hores, fa *vuit mesos!* que està per resoldre's. Lo curiós del cas és que ni l'interessat sab en què consisteix el seu manament i mentrestant està sospès d'empleu i sou. Però el senyor Rovira té tanta feina, tanta feina, que no sab per on posar-s'hi i no en fa gens.

Apa, senyor Rovira, una empenyeta ara que se li acabal

UNA DE BONA

Vaja, no siguem repatanis ni intranzigents. I quan ne entra en el compte una de les bones, apuntem-la i senyalem-la com se mereix. La Comissió de Cultura—que, afortunadament, no és amb K—està preparant feina profitosa. La reorganització de les Escoles d'Arts i Oficis que depenen directament del Municipi.

—Farem—diuen—una cosa ben feta, perfecta en son gènere. S'ha acabat la tradicional deixadesa de l'Ajuntament respecte an aquestes coses. Farem unes escoles de arts i oficis perfectes, com calen a una ciutat de Barcelona. Farem lo més ben fet que fins avui s'hagi fet a casa nostra. I ho farem sense ficar-nos en imitacions i sense fer mal a ningú. El que s'en senti, que es grati. Nosaltres seguirem.

I el nostre interlocutor (perquè s'haurà donat que això ho diu un *interlocutor*) al dir les darreres paraules, al fer l'aclaració de no fer mal a ningú i de que qui tingui picor que es grati, té els ulls fixos als vidres de les finestres del seu davant. A l'altra banda dels vidres i de la plaça, el baix relleu de la Diputació, Sant Jordi, guerrer i belicós, aixeca sa llança...

Cafè de "camareras"

Hi havia bona entrada aquella tarde; semblava de festa. Imperava una vera follia luxuriosa. Arreu les taules plenes, voltades de mascles sedents d'orgia es disputaven les dones, escasses per a ésser distribuïdes per seccions.

Prenguerem seient en la darrera taula. En la taula del recó, com nosaltres anomenàrem, aquella de prop el billar.

En aquell moment l'orquestra feu sentir les notes d'un schotis escandalós i inarmònic, i les dones, indecorasament agafades amb sa parella, desapareixeren vers l'altre àngul a dançar.

Junt amb l'amic, restàrem uns minuts contemplant una renyida partida de caramboles que uns mariners, nerviosos jogaven.

Una dona jove, moreneta, d'ulls subtils i d'una figura joganera, escaienta per ses formes graciosament dibuixades, ens tragué d'aquella contemplació.

—¡Hola, cars de veure!—ens digué llençant-se a sobre de l'amic amanyagant-lo maliciosament. I després agafant-me a mí pel coll volguent-me besar:—Ja deus haver acabat la carrera? Si estic malalta voldré que'm curis... I quin metge més simpàtic!

—Fuig, dona, que'm rebregues! Em sembla que'm prens per altre... Vés...

—Uil Mala sort! Quin pessic! An aquí no hi vui bromes, ehl M'has fet mal.

L'amic va consolar-la.

—Porta cervesa pels dos—li digué—i tu beu el que vulguis.

La moreneta afalagadora, va servir-nos diligent.

Acabà el schotis. Quatre assedegats incansables aplaudiren desesperats, però els musics, segurament cansats de tant bufar, no repetiren. La sala va omplir-se de nou. Les papellones, dones que no estàn subjectes a altre servei que el d'anar conquistant consumacions, anaven de taula en taula i de genolls en genolls per a alegrar i entretenir a la concurrència.

Una d'elles, róssa, de cara malincònica i blanca per la molta quantitat de polvos d'arròç que hi duia, amb uns ulls petits, de fura, i ensorrats en ses conques i amb uns pits baixos, exuberants, de dida, va sentar-se damunt meu.

—Convides, maco?—va dir-me entrellaçant-me.

—A què?

—A lo que vulguis.

—Ja tens set?

—No.

—I doncs?...

—Convide'm, home!

En aquell moment, l'encarregat, un jove de rostre sever, va pronunciar un nom, i la róssa va aixecar-se per a marxar. Jo la tenia enllaçada per la cintura.

—Deixa'm, home—em digué, donant una forta estiregçada—que'l meu fillet m'esperal

Efectivament, una dona vella, demacrada, amb una criatura de bolquers als braços s'esperava en un recó de la sala.

Vaig quedar fret. Aquella róssa dels pits exuberants, va corre-hi i entre petons i caricies va posar-se a alletar al ser de ses entranyes.

Per distreure'm de la contemplació d'aquell quadre que'm causava profunda pena, vaig preguntar a la moreneta, que en aquell moment apurava les darreres gotes

d'un *pilsen*, per la seva companya de servei, puig va estranyar-me anés sola.

—No hi és,—respongué—ahir va fer tard i la van castigar amb quinze dies de festa.

L'amic va adonar-se que enfront nostre, sola, en un cap de taula, hi havia una noia bonica, pàlida, trista. El seu semblant denotava algún sofriment material.

—Què té aquella mossa?—va preguntar a la camarera.

—Pateix molt, pobre noia! Es veu que no li prova el beure. Aixís que s'ha *cruspit* deu o dotze begudes, s'apodera d'ella uns dolors d'estòmec o de ventre, que... pobretal...

—I per què ha de beure tant?—vaig afegir.

—Oh, fill, és obligació, s'ha de fer gasto...

M. MORENO OLIVÁN

Lo del dia

¿Pot-ser vostès creuràn que lo del dia són les prèdiques i processons, els mítings i les eleccions de diputats provincials, la reglamentació de les corregudes de braus que s'ha empescat el ministre de la Governació, redactant-la en termes castiços, tècnics, flamencs? Doncs no.

Lo del dia és el grau d'immoralitat en que ha caigut nostre Ajuntament en pes. Còm pot ésser això? se preguntaran vostès. Un Ajuntament tan purità, uns regidors tan tímids i pulcres, un batlle marquès... I aral Fugi d'aquí, home, fugi d'aquí.

Ahl *señores*, ahl! Una poma podrida podreix a totes les que l'envolten. Res pitjor que el mal exemple...

La culpa de tot la té el jove advocat Rius i Rius, segón marquès d'Olèrdola. Sabràn que amb tot i ésser a Quaresma, li ha donat per resoldre'ns la qüestió de la carn. L'emulació feu presa en sos companys de consistori, i tots se dedicaren a la mateixa feina. Des d'aleshores allò és a cân Garlanda, per no dir a cân Verdura.

El senyor Polo, eficaçment ajudat per la dependència i l'estorer, fa estudis sobre'ls còssos de les raspes que entren en aquell serrallo que en forma d'adrogueria té montat al carrer de Méndez Núñez. Diu que ningú obtindrà els bons resultats que ha aconseguit ell. Carn barata, una miqueta dura, però sana i que no enganya.

En canvi En Vila Marieges està per les carns tendres com la de les vedelles i la de les modistetes, i com que no pot empaitar an aquelles empaita an aquestes, i en fal.. És clar, tan ros.

En Vega i March se passa el dia inspeccionant cases, vui dir gabies, de lloros. La carn de lloro és la seva obsessió; quan pel seu costat passa una dona i li diuen és un lloro, ja'l tenen corrent-li al darrera adelerat.

D'En Durán i d'En Juncal fan córrer que pessiguen a les cambres de llurs cases. En Calderó està per carn de pagès, i n'expliquen que no acaben de les seves experiències allà en la plana de Vich.

En Grañé se dedica, com si fos un llop, a empaitar a les tímides ovelles de l'«Espanya Industrial».

FERVOR CATÓLIC

—Alça, noia!... lliga-cames noves?... De quin sant?...

—No veus que diumenge haig d'anar a la processó de les Missions?...

DON BVARIST FÀBRIGAS
fill de Reus, opulent banquer, home de negocis
i benemèrit empressari de Teatre Català

D'En Dessy no cal parlar-ne; aquest ja tenia afició abans de que'l senyor batlle donés mals exemples. En Llanzá se la busca pels temples del senyor, i En Figuerola pels cines.

En fi, a última hora, els que no van al Edén van a l'Excelsior.

Si fins diu que'l senyor Soler! Però no ho volem creure.

Resumint: Un foc de corrupció, una ignominia, un escàndol.

SONET

AMB MOTIU DE HAVER-SE QUEDAT ENGANXAT EN UN PLÀTAN DEL PASSEIG DE GRACIA UN TROÇ DE «SERPENTINA» BLAVA.

SI EL PIETÓS VENT DE MARÇ QUE RES AGUANTA
NO L'ARRABAÇA EN MIG D'UN TORBELLÍ,
LALEGRE PAPERET RESTARÀ AIXÍ
POT-SÉ, OH DÉU MEU!, FINS A SETMANA SANTA.

DES L'ARBRE PARLARÀ, A LA CONGREGANTA,
DEL «BALL BLAU» QUE LA VA TANT DIVERTÍ;
I ANIRÀ VOLEIANT D'ACÍ I D'ALLÍ
RECORDANT-LI EL PECAT QUE TANT L'ESPANTA.

FINS QUE UN JORN AQUELL HOME ANGELICAL
QUE RECALL ELS PAPERS QUE LA GENT LLENÇA,
MATEIX QUE UN SIMI PUJARÀ A CAÇA'L..

I ELS BONS SENYORS QUE INTEGREN LA «DEFENSA»
ACORDARÁN DONAR-LI, EN RECOMPENSA,
VINT CÉNTIMS DE PROPINA... O POT-SÉ UN RAL.

XARAU

TELÓ ENLAIRE

D'entre totes les missions celebrades aqueixos dies a Barcelona, la més interessant, la més substanciosa és, sens cap mena de dubte, la que amb el tema de *Jesús que torna* s'està donant al temple de «Novedades» a càrrec de mossèn Guimerà, mossèn Borrás i mossèn Alarma. El primer, que és un pare sermonaire de molt talent i de molta grapa, ha conjuminat una hermosa prèdica inspirada en el «Sermó de la Muntanya», en l'enfonzament del *Titànic*, en les filosofes tolstoianes i en la guerra *europaica*, que n'hi ha per a sucari-hi pa i no direm per a llogar-hi cadires, perquè ja estan totes llogades a preu de comptaduria. Per això, per estar totes llogades, i per culpa de l'empresa que tingué amb nosaltres una galanteria a mitges, la nit de l'estrena ens vegérem obligats a exercir el nostre sacerdoci a peu dret i en tan pèssimes condicions acústiques i visuals, que de la funció no ens en enteràrem sinó a mitges. No estranyin, doncs, els estimats llegidors que la present nota resulti escrita també a mitges.

Ens enteràrem, per exemple, que la Casals (una bona dama que *xirgüeja* bastant, però que té condicions per a personalitzar-se i refinar-se) després d'un dinar amargat per la relació d'un horrorós naufragi, puja de peus a la taula amb gran satisfacció del seu enamorat, el príncep Demetri, que es pensa que anirà a ballar un *zapateado*. Però... ai!... no hi ha tal cosa. S'enfila per a veure arribar a Nataniel, un vagabond, anarquista il·luminat, de qui se sent sorpresa encara més que del príncep; de Nataniel, que els humils es creuen que és Jesús, que torna, i que ho sembla talment, no sols mercès a les paraules boniques, essencialment bíbliques, que li fa dir mossèn Guimerà, sinó perquè mossèn Enric Borrás amb la seva veu dolça, amb la seva dicció esquisida, bellament matitzada, i amb els seus gestes impecables, més de Déu que d'home, en fa una veritable creació. Poguerem comprendre també que un deliciós metge d'opereta que, polsa als malalts per damunt dels guants, tem per la vida del príncep, i que el rei se'n entera; un rei dolent com el Kaiser i que per lo que fa i lo que diu, semblen tap i carabaça, a pesar de lo que digui mossèn Guimerà... per a defugir compromisos davant del nostre govern neutral. Per això li vé el càstig al rei, com li vindrà an En Guillem, i se li mor el noi gran, a la guerra lo qual no farà gaire gràcia al Kronprinz, si arriba als seus oïds, perquè ja és sapigut que els poetes fan profecies, i per això toquen soles les campanes al final del segon acte, final que és una troballa i una picardia de dramaturg genial, que faria doble efecte si En Borrás *cadet*, que és un primer actor molt apreciable i que interpreta el paper de rei amb gran amor i poderosa voluntat, no s'entretingués tant al llegir aquella pluja de telegrams del front, que més aviat sembla l'arribada de les actes, el dia d'escrutini, en una oficina electoral.

I, finalment, ens enteràrem que en el tercer acte Nataniel, diguem Jesús, torna a ésser crucificat, o mor de bala dum-dum, que és pitjor, per culpa de l'ambició dels homes als quals volia redimir... Igual, igual que l'altra vegada. Però tornarà! Ell ho diu que tornarà! Esperem que, quan torni, les seves gestions tinguin més eficàcia i més èxit. Per la nostra part li desitgem un èxit tan gros i tan popular com el que acaba d'obtindre mossèn Guimerà amb sa darrera obra. Però, en el tercer acte, tot, bellesa i defectes; tot resta eclipsat davant de un prodigi: la decoració: un camp de batalla durant l'armistici, en els primers albors de la matinada, que és un primor de tècnica i d'inspiració, d'execució i de poesia. Ja no es pot demanar més a un escenògraf. Davant d'aquell decorat, el rei *Rodolf*, amb tot i la seva sobirania, queda a l'altura d'un palafrener; allí no hi ha més rei que mossèn Salvadoret Alarma, que pot apuntar-se'n ben bé una dotzena: tres per la del primer acte, tres per la del segon i sis per la del tercer.

L. L. L.

—A les capelles del «Victoria» i de l'«Español» hi han fet també les seves respectives *missionetes*. En El «Victoria» han

estrenat un vodevill molt eixerit i de molt enredo, que fa es-
queixar de riure a la concurrència. Ens referim al titulat *Da-
rrera teu l'he perduda*, obra d'una gran força còmica i de dià-
leg excessivament cruu, carregada de verdor, que els inter-
pretadors subratllen d'una manera *definitiva*. El primer acte,
que passa en un restaurant, és molt rodonet i molt ben portat,
com de comedia, però en el segon i tercer tenen lloc tals es-
cenes grotesques i inversemblables que allò es torna una *bu-
fonada* sense frè. Però el públic hi disfruta, i això és lo que
els autors tracten de demostrar. Els artistes la jogaren bé,
llençant-s'hi com sempre la senyora Faura i els especialistes
Santpere, Alfonso i Ferrer. Ah! Hem tingut ocasió d'admi-
rar els figurins que el celebrat Junyent ha dibuixat per a la
gran obra d'espectacle *L'Auca del senyor Esteve*, d'En Ru-
siñol, que s'estrenarà pròximament; i podem afirmar que es
tracta d'una obra artística molt perfecta que cridarà poderosa-
ment l'atenció per lo pintoresc de l'època i per la riquesa
de l'indumentaria. En Robert, que és qui dirigeix aquest tin-
glado, assegura que l'empresa no està per estalvis i que es
disposa a tirar la casa per la finestra, per a que l'obra asso-
leixi una digna presentació.

—A l'«Español» n'han encepogada una altra de bona.
Tres per una dona, arreglo del senyor Pedrals, és un vodevil
amb totes les *agravants* per a entusiasmar al públic; *deshab-
illés* extra-superfins, escenes grotesques espeterrants, diàleg
sulleuger i natural del que ara es parla i, per sobre de tot, una
excel·lent interpretació per part dels soldats de la capitana
Jordi.

—Amb un plè a vessar ha reobert les portes el «Cómico».
Degut a les importants reformes que ha sofert, ha quedat ara
un dels millors teatres d'aquella barriada. En Morano obtin-

gué, el dia de l'inauguració un gros èxit, interpretant el pro-
tagonista de *Papa Lebonard*. Creiem que farà allí una excel-
lent campanya.

—A l'«Olimpo» s'estrenà, diumenge passat, la comedia en
tres actes d'En Emili Graells Castells *Jugant amb l'amor*, un
passa-temps còmic, plè de xistos de bona llei, que tingué al
públic amb la rialla a flor de llavi, sense fadigar-lo ni enso-
pir-lo.

Per a aquest mes s'anuncia una funció en honor d'En
Rusiñol, amb les obres *Aucells de pas* i *La lepra*.

El partit *Barcelona-España* de diumenge passat tingué la
virtut d'apassionar als nostres aficionats, que en gran cantitat
acudiren a presenciar-lo.

Durant la primera part, les engunies dels partidaris d'am-
dos bàndols fóren grosses, sobretot les dels barcelonistes, que
ja's veien la partida perduda i'l Campionat a cà'n Pistras.

I és que'ls devanters blau-granats, salvant alguna excepció

«A Alemanya tot el metall s'aprofita per a municions.»
(Dels diaris)

El último cartucho

RESPOSTA A TEMPS

L'urbà.—Que esperen algun tramvia, mestreça?
La dona.—Espero un noi.

DE FONDA

—Com que és divendres, podríem menjar calamars?
—Sí, un calamarsset farcit.

tenien una *canguellets* aguda. Semblava que estiguessin acoquinats. No eren ells, en una paraula. En quan als mitjos, no en parlem. Salvant En Sancho que's carregà tota la feina, els altres fluixos i un d'ells que no volem anomenar—perquè ja prou enfadat que deu estar—detestable. La defensa bastant bona, donades les empentes que tingueren de soportar.

Els amos, doncs, de la situació, eren els vermells, que's passejaven als nassos de la porta contraria fent una serie d'arrencades espeterrants. Llàstima que no saben fer *goals*.

No és estrany, doncs, que la primera part s'acabés 2 a 1 a favor de l'*Espanya*, resultat que crispava els nervis dels partidaris del *Barcelona*. L'agitació d'aquests era extraordinària. Vegérem a l'Ardévol, aquell lluitador de greco-romana, ferm barcelonista, els punys closos, a punt d'*adinyar* un *màstic* i deixar *tou* al més pintat.

Sortosament comença la segona part, i sempre amb l'ai al cor, anem contemplant el desenrotlló del *match*. Ara sí que'l domini s'alterna. Els devaners blau-granats avancen valents i fan qualques coses molt boniques. Emperò la sort no'ls acompanya. A cada arrencada infructuosa tornen movent el cap com volguent dir: no'n farem cap més!

I els vermells se'n aprofiten i volen afermar la victòria. Emperò també estan de pega els seus devaners. Finalment, la cosa ja quasi's dona per descomptada, guanyarà l'*Espanya*, diu tothom. Alguns barcelonistes ja comencen a marxar per a no patir més veient perdre als seus. Els més, ne diuen quatre de fresques al *referé* que és En *Papitu* Torrens, i que realment si al principi ho ha fet bé, cap al final està completament destarotat.

Però En Hormen i En Martínez, que són dos nois que's porten l'oli, ajudats d'En Sancho i els demés—no tots—mentres En Costa s'acaba de treure del davant als devaners vermells, estan treballant un *goalet*—*passer le mot*—per a quedar quan menys com unes persones.

Aquest *goalet* li resulta infructuós a En Hormen a pesar d'haver tirat una pilota magnífica però que no entra perquè'l porter contrari no ho vol. Mes estava estava escrit que n'havien de fer un quan menys, i en efecte, manquen dos minuts per a acabar, que En Sancho entrega la pilota an En Martínez, salva aquest les defenses, pega puntada de peu, i la pilota entra a la xarxa amb més furia que una bala del 75 francès. Ovació, crits i la orella. Ja estan empetats.

Xiulet d'En Torrens, i s'ha acabat la gresca a gust de tothom. Uns quants entusiastes aixequen en braços an En Martínez; aquest, modest, vol refugir l'*homenatge*, salta a la llotja de la premsa i desapareix per les tribunes. Molt bé, noi!, fòra idolatries *fenomenalistes*.

I... prou. Ja no hi ha res més. Perquè suposo que als llegidors no'ls interessarà saber que l'*Inter* i l'*Uni* empataren a un *goal* en un partidet que jogaren quasi sols.

I com que per altra part sols hem d'apuntar de la banda de la marina una regata a vela guanyada per la *Fitona*, pleguem per avui i fins una altra.

HIP

El darrer número de L'ESQUELLA DE LA TORRATXA ha sigut denunciat.

La gent capellanesca, que ara, amb motiu de les missions, galleja de mala manera, ha tingut a bé burxar l'orella del fiscal i aquest intenta penyorar-nos pel pecat de *escarnio al culto catòlic*.

Que vagin fent, que també farem. Ells que no es cansin de burxar orelles, que nosaltres no ens cansarem de tocar-los el *culto*.

Finalment al Tívoli han estrenat *Sant Jordi*. Sant Jordi ha

COMPLIT FRACASSAT

—Ja els tenim.

arribat a cantar les absoltes al teatre català quan aquest prenía nova ufanor.

Entremaliadures d'En Chill!

Musiquerías:

A la Sala Mozart, Canuda, 31, s'hi donaràn tres grans concerts de piano, violí i cant a càrrec de Oní Farga.

Dits concerts tindran lloc els pròxims diumenges a la tarde, dies 11, 18 i 25 de març.

— També la «Schola Orpheonica» anuncia per a aqueix mes algunes solemnitats musicals: quatre festes íntimes que tindran lloc els dies 4, 11, 18 i 25.

Això ja no és preu de *general*, sinó de primer mariscal de la República.

S'ha organitzat un banquet popular en honor de l'il·lustre autor de *Jesús que torna*.

Don Angel se mereix això i molt més, per lo qual inútil fer constar que'ns hi adherim de tot cor.

I, posats a fer, crec que tot seguit n'hauríem de dedicar un altre als organitzadors.

Que també se'l mereixen, per haver tingut la bona idea.

Els neutralistes barcelonins (a) germanòfils, han celebrat un «tè» al *Saturno Park*.

Sens dubte el donaren allí per a veure si d'aquesta manera el públic ho prenía com una *atracció* més d'aquell lloc d'esbargiment.

Però s'han fet repicar, perquè foren quatre gats i una gata, el marquès de Polavieja, que no feien sinó miolar, Haguessin sentit quins marra-meus a favor del Kaiser i quines urpades a Anglaterra i França.

Tot plegat, res. Un tè d'herbes que no arribava a *camamilla*.

Ja veuràn, aquests senyors, demà que convoquem al poble a un berenar al·liadòfil.

Lo que hi haurà és que el governador no'ns el deixarà fer.

Diuenge a la nit, forces de policia custodiaven el quiosc de *El Dia Gráfico*.

Feien un goig, els pobres guindilles!

Semblaven turcs protegint als alemanys.

Diu que les tals mides eren a conseqüència de la menaça d'un grupu de ciutadans que hi volía calar foc.

Vana intenció!.. No veuen que els diaris germanòfils són dolents com els puros d'estanc... i no cremen!..

Cada any augmenta la afició a anar a Sant Medí, i cada any se celebra la diada amb més pompa i fastuositat.

Segons informes oficials, enguany hi anà una *colla* més que les altres vegades.

Sería la «Colla dels regidors»? per mal nom la *colla de la ganal*

Segurament. Perquè, detrás de la dels «Savis» i de la dels «Burros», per força havia de venir aquesta.

Encara hi han *prlmos*.

La nit de l'estrena de «Jesús que torna» hi hagué qui pagà vuit pesetes per una entrada general.

Ara es convenceràn els tauròfils que el nostre Guimerà està a més altura que el «Gallo».

Antoni López, editor, Rambla del Mig, 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat n.º 2

TELÉFONO 4115

OBRA NOVA

ÀNGEL GUIMERÀ

ACABA DE SORTIR

JESUS QUE TORNA

Un tom

Pessetes DUES

Gramàtica elemental

DE LA

Llengua Catalana

per A. ROVIRA I VIRGILI

□ □

Un tom

Pessetes 3

DICCIONARI

CATALÀ - CASTELLÀ

CASTELLÀ - CATALÀ

per A. ROVIRA I VIRGILI

Un tom d'unes 900 planes, imprès sobre un paper finíssim i intransparent, relligat amb pegamoid.

900 planes, 2 centímetres de gruix!!!

Ptes. 10

NOVÍSSIMA

Ortografia Catalana

Vocabulari Ortogràfic

Segons les Normes de l'Institut d'Estudis Catalans i les obres i treballs dels millors filòlegs, ordenat i anotat per

A. ROVIRA I VIRGILI

Un tom

Pessetes 2

LLIBRE DE LECTURA ESCOLAR

SELECCIÓ DE TREBALLS EN PROSA I EN VERS D'AUTORS CATALANS MODERNS I ANTICS

PER A. ROVIRA I VIRGILI

Un tom tela

Pessetes 3

SANTIAGO RUSIÑOL

LA "NIÑA GORDA"

NOVELA

Un tom 8.ª imprès sobre magnífic paper de fil Pessetes 4

J. DE JESPU

DEL VIURE ALEGRE

Un tom 8.ª Pessetes 2

Demà dissabte

Número extraordinari

La Campana de Gracia

Eleccions de Diputats provincials

8 planes: 10 cèntims

NOTA.—Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliurances del Gir Postal o bé en segells de franqueig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravios si no's remet, ademés, un ral per a certificat. Als corresponals se'ls otorguen rebaixes.

ARTRITISMO · REUMA · GOTA PIPERAZINA D.^R. GRAU

PÍDASE EN TODAS PARTES

LICOR BREA MÚNERA

CONTRA

- CATARROS
- TOSSES-BRONQUITIS
- EXPECTORACIONES
- ASMA Y DEMAS AFECCIONES DEL
- APARATO RESPIRATORIO

LABORATORIO MÚNERA
CASA FUNDADA EN 1875
BARCELONA

GUILLERMO PATTBERG

Importador de Maquinaria de toda
clase, Hierro, etc. :: Fabricante
de Guardioles para Gardas

Teléfono 694 - Direc. tel.: Pattberg
Cortes, 649, ent.º BARCELONA

El mejor disolvente de los uratos
Asepsia de las vias urinarias
Oóloos nefríticos
Reuma articular
Nefritis
Tifus
Gota

UROMETINA

LAMBIOTTE HERMANOS
Sinónimos: Urotropina - Hexametileno tetramina - Formina

PÍDASE
folleto expli-
cativo. Muestras
a los Señores médicos
Agte. gen.: S. NAVARRO
Rambla del Centro, 8 y 10-Barcelona

BAZAR DE LA UNIÓ

Unió, 3.—BARCELONA

ÚTILS PER A ESCRITORI
:: TINTES SUPERIORS ::

El millor remei per a curar el ESTRENYIMENT CRONIC i evitar les seves fatals conseqüències és el LAXOL AMARGÓS

Precís regulador de les funcions gastro-Intestinals
Purgant vegetal suau-Laxant perfecte i duratiu sens rival
27 anys de gran èxit. - Proveu-lo i vos en convencereu
De venda en les principals farmacies

REFRESQUEU-VOS!

GUIDEU-VOS!

per dèu cèntims diaris,
bevent en les hores
de menjar aigua mine-
ralitzada amb
LITHINÉS
DEL
Dr. GUSTÍN
que disolen l'àcid úric,
rentant els ronyons.
Una pesseta amb vint cts.
la caixa de 12 paquets que
permeten preparar 12 litres
d'aigua mineral

V.^{DA} DE P. BONET

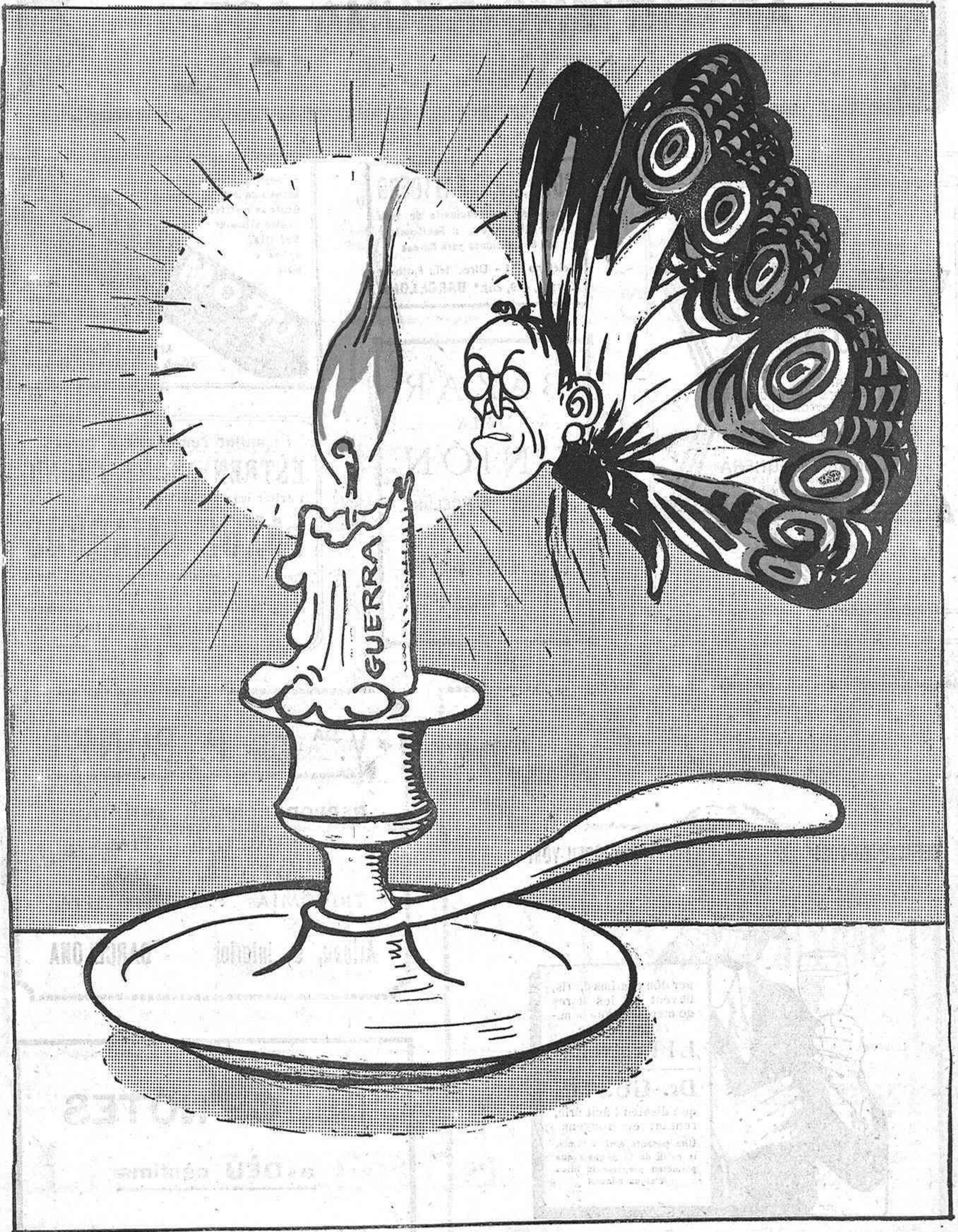
REPRODUCCIONES ARTÍSTICAS
FOTOLITOGRAFÍA
FOTOGRAFADO
TRICOMÍA :: AUTOTIPIA

Aribau, 9, interior BARCELONA

BLOCS NOTES

a DÈU cèntims

BAZAR DE LA UNIÓ
Carrer de la Unió, 3 BARCELONA

VOLTANT LA FLAMA

La papellona.—Es bonica aquesta llum!..